

Oponentský posudek na doktorskou disertační práci Lenky Rajdlové: František Jakub Prokyš. Českobudějovický malíř 18. století předloženou na Ústavu dějin křesťanského umění KTF UK v Praze.

Práce Lenky Rajdlové je standartní monografickou studií zabývající se osobností malíře F. J. Prokyše. Autorka v úvodu práce představuje archivní prameny k životu a dílu probíraného umělce a stručně resumuje dosavadní stav poznání této umělecké osobnosti. Poměrně rozsáhlou částí práce jsou kapitoly o uměleckém a architektonickém dění v Českých Budějovicích v 18. století, kde jsou představeny významné realizace této doby, aniž by však autorka podrobněji zdůvodnila jejich hlubší vztah k Prokyšově osobě. Bezesporu zajímavý text se tak stává pouhou kulisou hlavního tématu práce, tj. malíře F. J. Prokyše, jehož život a dílo je pak zpracováno na poměrně rozsáhlé ploše více než 160 stran textu. Autorka postupuje ve svém líčení chronologicky, od malířova narození, přesídlení do jižních Čech, od pobytu v Třeboni až po jeho život v Českých Budějovicích. Dílo je představeno nejprve v souvislém přehledu a poté jsou jednotlivé kusy pojednány v samostatných katalogových heslech. Práci uzavírá obsáhlý seznam pramenů, literatury a vyobrazení.

Jak už bylo na začátku tohoto posudku řečeno, jde o standartní monografickou studii. Její pojetí a struktura nijak nevybočují z běžného standartu podobných prací. Práce je zpracována pečlivě, text je logicky vystavěn, závěry jsou odpovídající, formální aparát je solidní. Výhrady však lze mít k celkovému nastavení práce. Prokyšova monografie je totiž zpracována převážně popisným způsobem, který se nesnaží hlouběji analyzovat motivy objednavatelů (zvl. ve volbě tematiky jednotlivých děl) a zejména odhalit jejich fungování vzhledem k současnému divákovi (to platí zejména o pracích s náboženskými tématy). U prací, které Prokyš prováděl pro Schwarzenberky postrádám zhodnocení malířova postavení v širším kontextu uměleckého mecenátu této rodiny. Úplně chybí pokus o jejich zařazení do kontextu soudobé zbožnosti, což se mi vzhledem k nastupujícímu osvícenství zdá být podstatným nedostatkem práce. Některá díla jsou jen stručně zmíněna aniž by byla podrobněji analyzována. Tak je tomu například u nedochované malby na bráně budějovického dominikánského kláštera „odevzdání kláštera králem Přemyslem Otakarem II. dominikánům“, která je pozoruhodným příkladem pozdního zpracování tématu „zakladatelské scény“ či „glorifikace zakladatele kláštera“ s nimiž se setkáváme v prostředí řádů cisterciáků, benediktinů a premonstrátů většinou v první polovině 18. století. Mnohé klíčové momenty Prokyšova působení jsou sice pojmenovány, ale zcela chybí pokus o jejich podrobnější prozkoumání. Zde mám na mysli např. otázku jeho školení, ať už na počátku jeho působení, či

jeho možné cestě do Vídně. Vedle těchto kritických slov bych naproti tomu rád ocenil barvitě vyličení malířova sociálního vzestupu z poddanského stavu až po městkou elitu Českých Budějovic. Ale i zde se autorka jakoby zastavila na půl cestě – chybí totiž jakýkoliv pokus konfrontovat Prokyšův model v širším kontextu. Tedy na závěr: práce je zpracována pečlivě se všemi formálními náležitostmi, ale otázky a problémy, na které naráží, neřeší a pohybuje se tak jen po povrchu látky, jíž se věnuje. To je škoda, neboť při všech kritických připomínkách je zřejmé, že se autorka své práci věnovala důkladně a značný kus práce. Proto ji doporučuji k obhajobě. Domnívám se však, že v případě, kdy by uvažovala o publikování, je třeba s textem dále pracovat.

Praha 28. 1. 2013

PhDr. Michal Šroněk, CSc.

Ústav dějin umění AV ČR, Husova 4, Praha 1